

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою Чернівецького
національного університету
імені Юрія Федьковича
(протокол № 1 від 27 січня 2025 р.)

Голова Вченої ради

 Руслан БІЛОСКУРСЬКИЙ

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ ПРОВЕДЕННЯ МОНІТОРИНГУ
ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ
В ЧЕРНІВЕЦЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

УВЕДЕНО В ДІЮ

наказом ректора Чернівецького
національного університету
імені Юрія Федьковича
№ 25 від «27» січня 2025 року

Чернівці - 2025

1. Загальні положення

1.1. Положення про організацію проведення моніторингу якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (далі – Положення) розроблено відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Рекомендацій Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти стосовно запровадження внутрішньої системи забезпечення якості», з урахуванням «Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти» (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG, 2015)), а також відповідно до Положення про організацію освітнього процесу у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича, Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (далі – Університет) та інших нормативно-правових документів.

1.2. Положення є нормативним документом, що регулює організацію проведення моніторингу щодо системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Університеті.

1.3. Мета проведення моніторингу спрямована на відстеження тенденцій розвитку та забезпечення якості освіти в Університеті, встановлення відповідності фактичних результатів освітньої діяльності її заявленим цілям, оцінювання причин відхилень від цілей, розробку прогнозу та пропозицій для забезпечення якісної підготовки фахівців; удосконалення внутрішньої університетської системи забезпечення якості освіти та освітньої діяльності.

1.4. Основними завданнями моніторингу є:

- виявлення об'єктивного, інформаційного відображення стану й динаміки якості надання освітніх послуг в Університеті;
- отримання об'єктивної інформації про якість організації освітнього процесу та результати підготовки фахівців за освітніми програмами відповідно до Акредитаційних вимог;
- визначення відповідності результатів моніторингових досліджень в Університеті стандартам якості вищої освіти й освітньої діяльності та запитам суспільства й споживачів освітніх послуг;
- встановлення ефективності управління процесом підготовки здобувачів вищої освіти в Університеті;
- розроблення науково обґрунтованих рекомендацій і системи інформування про прийняття ефективних управлінських рішень щодо вдосконалення освітнього процесу та підвищення якості освіти в Університеті.

1.5. Функції моніторингу:

- інформаційна – дає інформацію щодо якості провадження освітньої діяльності та якості освіти в Університеті;
- діагностична – фіксує реальний стан якості освіти в Університеті;

- оцінювальна – дає кількісно-якісну оцінку об'єктів моніторингу на основі певного набору критеріїв та показників;
- коригувальна – мінімізує вплив негативних факторів в освітньому процесі;
- прогностична – формує стратегію і тактику розвитку освіти в Університеті;
- управлінська – передбачає прийняття ефективних управлінських рішень спрямованих на вдосконалення провадження освітньої діяльності та покращення якості вищої освіти в Університеті.

1.6. Проведення моніторингу здійснюється на таких принципах:

- систематичності та системності;
- комплексного підходу до вивчення різних аспектів освітньої діяльності структурних підрозділів та Університету в цілому;
- прозорості моніторингових процедур та відкритості – доступ до результатів моніторингових досліджень;
- взаємної вимогливості й довіри – забезпечує готовність учасників освітнього процесу до взаємодії на засадах загальнолюдських чеснот;
- академічної доброчесності – дотримання етичних принципів та визначених правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень;
- об'єктивності – уникнення суб'єктивних оцінок, створення рівних умов для всіх учасників освітнього процесу;
- субсидіарності – узгодження делегованих повноважень і відповідальності;
- корпоративної культури учасників освітнього процесу;
- рефлексії, що проявляється в аналізі та оцінці отриманих результатів на всіх рівнях управління, при здійсненні самоаналізу і самооцінки якості освітньої діяльності та якості освіти;
- безпеки захисту персональних даних, конфіденційності;
- прогностичності – обґрунтування майбутнього стану освітньої діяльності, виокремленні її компонентів на основі узагальнення здобутої інформації та визначення очікуваних результатів.

1.7. У Положенні основні терміни вживаються у такому значенні:

- якість освіти – відповідність результатів навчання вимогам, встановленим законодавством, відповідним стандартом освіти та/або договором про надання освітніх послуг;

- якість вищої освіти – відповідність умов провадження освітньої діяльності та результатів навчання вимогам законодавства та стандартам вищої освіти, професійним та/або міжнародним стандартам (за наявності), а також потребам заінтересованих сторін і суспільства, що забезпечується шляхом здійснення процедур внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості;

- якість освітньої діяльності – рівень організації, забезпечення та реалізації освітнього процесу, що забезпечує здобуття особами якісної освіти та відповідає вимогам, встановленим законодавством та/або договором про надання освітніх послуг;

- система внутрішнього забезпечення якості – це загальна політика, стратегія забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Університеті, визначені принципи та процедури забезпечення якості, а також розподіл відповідальності за удосконалення системи внутрішнього забезпечення якості, що передбачає низку завдань, заходів і процедур, моніторинг та аналіз результатів діяльності на всіх рівнях організаційної структури Університету;

- моніторинг якості освіти – це система послідовних і систематичних заходів, що здійснюються з метою виявлення та відстеження тенденцій у розвитку якості освіти у закладах освіти (інших суб'єктах освітньої діяльності);

- моніторинг якості освітньої діяльності – це цілеспрямована та спеціально організована система неперервного (регулярного та планового) спостереження (вивчення), виміру, оцінки, аналізу даних про стан підготовки здобувачів вищої освіти і на цій основі прогнозування, розроблення науково-обґрунтованих рекомендацій для своєчасного прийняття управлінських рішень щодо підвищення якості зазначеного процесу та результату;

- критерії і показники якості освітньої діяльності та якості вищої освіти – це сукупність ознак, на основі яких відбувається оцінювання умов, процесу і результату освітньої діяльності, що відповідають вимогам законодавства та освітнім стандартам і задовольняють потреби заінтересованих сторін, суспільства, за якими створюється комплексна характеристика рівня кадрового, навчально-методичного, матеріально-технічного й інформаційного забезпечення освітнього процесу під час підготовки здобувачів вищої освіти.

Інші терміни в даному Положенні вживаються в значеннях, наведених у Законах України «Про вищу освіту», «Про освіту», у «Положенні про організацію освітнього процесу у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича», у «Положенні про систему внутрішнього забезпечення

Положення про організацію проведення моніторингу якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича

Затверджено Вченою радою університету, протокол № 1 від 27 січня 2025 р.

якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича».

2. Види, напрями та методи моніторингу

2.1. У залежності від критеріїв (мети завдань, ініціювання тощо) класифікують різні види моніторингу. За ієрархією виокремлюють внутрішній (локальний) моніторинг, що ґрунтується на моніторингу якості освіти на рівні закладу освіти і зовнішній.

Внутрішній (локальний) моніторинг за рівнями поділяють на:

– загальноуніверситетський:

- ✓ *комплексний моніторинг*, який передбачає оцінювання дієвості внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти на факультеті/ у навчально-науковому інституті, узагальнення та поширення кращих практик у межах університету щодо якості реалізації освітніх програм різних освітніх рівнів з підготовки фахівців, аналіз політики управлінської діяльності на факультеті/ у навчально-науковому інституті щодо забезпечення якості вищої освіти, надання методичного супроводу, рекомендацій для покращення якості провадження освітньої діяльності з підготовки фахівців;
- ✓ *вибірковий*, відстеження якісних і кількісних показників, які характеризують певний вид діяльності (навчальну, викладацьку, інноваційну, оцінювання та ін.) з окремих напрямів діяльності Університету (наприклад, рівень викладання та навчально-методичне забезпечення навчальних дисциплін загальноуніверситетського рівня; організаційно-методичні та контрольні заходи щодо проведення практики спеціальності «Середня освіта» (за спеціалізаціями), тощо).

– факультетський/інститутський моніторинг – передбачає дослідження якості провадження освітньої діяльності та оцінку роботи кафедр, узагальнення та поширення кращих практик у розрізі факультету/навчально-наукового інституту щодо якості реалізації освітніх програм різних освітніх рівнів з підготовки фахівців, аналіз якості навчальних досягнень здобувачів вищої освіти тощо;

– кафедральний моніторинг – передбачає вивчення показників якості реалізації освітньо-професійних програм різних освітніх рівнів, аналіз якості навчальних досягнень здобувачів вищої освіти, навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін, вивчення якості кадрового потенціалу кафедри та професійного розвитку науково-педагогічних працівників, включених до групи забезпечення освітніх програм.

2.2. Основні напрями моніторингу:

- реалізація державної політики у сфері вищої освіти, контроль за дотриманням кафедрами, факультетами/навчально-науковими інститутами Університету законодавчих актів та нормативно-правових документів у сфері вищої освіти;
- організація управлінської діяльності щодо забезпечення якості підготовки фахівців на факультетах/у навчально-наукових інститутах;
- зміст якості підготовки фахівців усіх рівнів вищої освіти за відповідними освітніми програмами;
- участь стейкхолдерів (здобувачів вищої освіти, роботодавців, викладачів, громадськості) у розробці та оцінці освітньої програми;
- якість кадрового забезпечення реалізації освітньо-професійних програм, підтримка професійного розвитку викладачів;
- планування та реалізація освітнього процесу – якість розроблення навчальних та робочих навчальних планів;
- навчально-методичне забезпечення викладання освітніх компонентів (якість розроблення робочих навчальних програм, силабусів, системи Moodle);
- якість практичної підготовки фахівців (якість розроблення програм практик, моніторинг якості організації та проведення практики);
- ресурсне забезпечення (аналіз матеріально-технічного, санітарно-гігієнічного забезпечення);
- результати навчальних досягнень здобувачів вищої освіти усіх рівнів і форм навчання за результатами екзаменаційних сесій та підсумкової атестації у розрізі: студент – група – курс – освітня програма – факультет/навчально-науковий інститут;
- динаміка контингенту студентів – виконання державного замовлення та ін.;
- якість викладання навчальних дисциплін;
- забезпечення зворотного зв'язку від здобувачів вищої освіти щодо якості надання освітніх послуг, рівня забезпечення ресурсами освітнього процесу тощо;
- оцінка якості освіти випускниками Університету.

2.3. У процесі проведення моніторингу можуть використовуватися такі методи:

- опитування (анкетування, інтерв'ювання);
- тестування;
- спостереження за освітнім процесом та освітньою діяльністю на кафедрі, факультеті/у навчально-науковому інституті та університеті;
- проведення фокус-груп (фокусоване групове інтерв'ю)
- аналіз документації на рівні Університету (структурного підрозділу, його засновників);

- аналіз статистичних даних про стан системи освіти за встановленими формами звітності та інші методи, які розробляються і є складовою програми того чи іншого виду моніторингу;
- самоаналіз факультетів/навчально-наукових інститутів/ кафедр щодо провадження якості освітньої діяльності за освітньою програмою.

3. Підготовка та проведення моніторингу

3.1. Об'єктами моніторингу можуть бути: освітнє середовище; зміст освіти, освітній процес та його результати; різні види діяльності учасників освітнього процесу; структурні підрозділи (кафедра, факультет/навчально-науковий інститут).

3.2. Ініціаторами моніторингу можуть бути: ректор, проректори, керівник центру забезпечення якості освіти, декани факультетів/ директори навчально-наукових інститутів, гаранті освітніх програм, представники органів студентського самоврядування, здобувачі вищої освіти та ін.

3.3. Учасники дослідження дотримуються встановлених вимог щодо проведення моніторингу, виконання інструкцій та принципів академічної доброчесності.

3.4. Основні критерії та індикатори якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Університеті:

3.4.1. Дотримання політики внутрішнього забезпечення якості:

- наявність та якість локальних нормативно-правових актів, що регламентують систему внутрішнього забезпечення якості в Університеті;
- стратегія/політика та процедури забезпечення якості освіти, розподіл повноважень щодо забезпечення якості між усіма учасниками освітнього процесу;
- забезпечення оприлюднення проєктів освітніх програм для громадського обговорення, точної та достовірної інформації про освітні програми, оновлення інформації відповідно до змін;
- система та механізми забезпечення академічної доброчесності;
- оприлюднення критеріїв, правил та процедур оцінювання здобувачів освіти;
- оприлюднення критеріїв, правил та процедур оцінювання науково-педагогічної (педагогічної) діяльності науково-педагогічних і педагогічних працівників;
- забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі для самостійної роботи здобувачів освіти;

- забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом в Університеті;
- залучення зовнішніх стейкхолдерів до формування політики забезпечення якості;
- організація періодичного моніторингу думки здобувачів освіти про якість освітньої програми та освітню діяльність за нею;
- прийняття управлінських рішень з урахуванням пропозицій учасників освітнього процесу;
- проведення самооцінювання якості освітньої діяльності на основі стратегії (політики), критеріїв забезпечення якості освіти;
- формування та розвиток в учасників освітнього процесу культури якості як основи конкурентоспроможності Університету та його випускників;
- інші процедури та заходи, що визначені спеціальними законами або документами Університету.

3.4.2. Дотримання вимог до започаткування, оновлення та реалізації освітніх програм:

– послідовне дотримання процедури розроблення освітніх програм відповідно до стандартів вищої освіти (за їх наявності):

- формування проєктної групи та призначення гаранта освітньої програми;
- обґрунтування доцільності відкриття нової освітньої програми (формування пояснювальної записки);
- попереднє погодження доцільності відкриття нової освітньої програми на рівні структурного підрозділу;
- розроблення проєкту опису нової освітньої програми та проєкту навчального плану;
- оприлюднення проєкту опису освітньої програми для громадського обговорення на сайті структурного підрозділу (не менш як за 1 місяць до затвердження);
- погодження змісту освітньої програми та навчального плану з навчальним відділом і центром забезпечення якості освіти;
- ухвалення рішення про подання опису освітньої програми на затвердження Вченій раді Університету здійснює науково-методична рада Університету за результатами експертизи проєктних матеріалів на рівні Університету (не раніше, ніж через 1 місяць з моменту оприлюднення проєкту опису програми);
- затвердження освітньої програми Вченою радою Університету;
- введення в дію освітньої програми відбувається наказом ректора;

- оприлюднення затвердженої освітньої програми на сайті структурного підрозділу.
 - залучення до формування й перегляду освітніх програм внутрішніх та зовнішніх стейкхолдерів;
 - інноваційність і практико-орієнтованість змісту навчання;
 - оцінювання здобувачами вищої освіти, науково-педагогічними працівниками, випускниками, роботодавцями якості діючих освітніх програм (опитування);
 - наявність вибіркового навчальних дисциплін та ефективність механізму вибору освітніх компонент;
 - відповідність навчального плану освітній програмі, що забезпечує отримання програмних результатів навчання;
 - наявність положень/методичних рекомендацій/алгоритму розроблення, затвердження та оновлення робочих програм навчальної дисципліни (освітнього компоненту).

3.4.3. Студентоцентроване навчання, викладання та оцінювання:

- формування індивідуальних траєкторій навчання здобувачів вищої освіти;
- можливість академічної мобільності здобувачів вищої освіти;
- вивчення та врахування думки здобувачів вищої освіти щодо організації освітнього процесу, викладання навчальних дисциплін, змісту освітніх програм, системи оцінювання результатів навчання тощо;
- участь здобувачів вищої освіти в колегіальних (дорадчих) органах управління факультетів/ навчально-наукових інститутів та Університету;
- впровадження інноваційних освітніх технологій;
- наявність об'єктивних та прозорих критеріїв оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти;
- наявність критеріїв, правил та процедур оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти;
- наявність регламентованих процедур подання та розгляду скарг, апеляцій здобувачів вищої освіти;
- наявність можливостей отримання освітніх послуг здобувачами вищої освіти з особливими потребами;
- забезпечення ефективних форм і методів організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти;
- наявність системи наскрізної практичної підготовки здобувачів вищої освіти з урахуванням їх індивідуальних потреб та здібностей;

- наявність соціальної інфраструктури для організації та підтримки побуту, відпочинку та оздоровлення здобувачів вищої освіти та інші;
- аналіз результатів семестрового контролю та підсумкової атестації;
- кількість переможців всеукраїнських і міжнародних студентських олімпіад;
- відсоток студентів, які беруть участь у програмі «Подвійний диплом», отримали подвійні дипломи та ін.;
- показники самооцінювання якості підготовки фахівця.

3.4.4. Кадрове забезпечення освітньої діяльності:

- наявність ефективної процедури конкурсного відбору науково-педагогічних працівників;
- дотримання вимог щодо періодичності та умов підвищення кваліфікації, стажування, професійного розвитку науково-педагогічних та педагогічних працівників;
- наявність системи рейтингового оцінювання роботи науково-педагогічних працівників;
- наявність системи стимулювання, мотивації та заохочення науково-педагогічних працівників до використання інноваційних методів викладання, нових освітніх технологій, розвитку викладацької майстерності, наукової діяльності;
- академічна мобільність науково-педагогічних працівників;
- оцінювання викладацької майстерності науково-педагогічних працівників здобувачами вищої освіти, колегами та організаторами моніторингу;
- залучення провідних українських та іноземних фахівців до освітнього процесу;
- формування освітнього середовища для ефективного провадження освітньої та наукової діяльності науково-педагогічних працівників;
- відсоток викладачів, які проходили стажування закордоном за останні 5 років.

3.4.5. Навчальні та інформаційні ресурси:

- наявність та доступність навчальної, наукової літератури і періодики у бібліотечних фондах Університету;
- наявність і функціонування електронного освітнього середовища Університету на базі платформи Moodle;
- наявність наукових, навчально-наукових лабораторій, наукових підрозділів тощо;
- облаштування приміщень та територій факультетів/навчально-наукових інститутів.

3.4.6. Публічність діяльності структурного підрозділу/факультету/навчально-наукового інституту:

- відкритість, доступність та прозорість інформації про факультет/навчально-науковий інститут, освітню та наукову діяльність;
- відкритість та доступність інформації про навчальні досягнення студентів (рейтингове оцінювання);
- відкритість та доступність інформації про конкурсний відбір претендентів на заміщення вакантних посад науково-педагогічних працівників;
- оприлюднення результатів щорічного рейтингового оцінювання роботи науково-педагогічних працівників;
- відкритість та доступність інформації щодо нормативно-правового регулювання освітньої діяльності факультету/навчально-наукового інституту.

3.4.7. Політика академічної доброчесності:

- наявність локальних нормативно-правових актів Університету щодо політики забезпечення дотримання учасниками освітнього процесу академічної доброчесності (кодекс/положення академічної доброчесності);
- застосування ефективних інструментів і процедур перевірки академічних текстів на наявність ознак неправомірних текстових запозичень;
- вчасне реагування на повідомлення про порушення академічної доброчесності;
- застосування ефективних процедур прийняття рішень з питань забезпечення академічної доброчесності;
- проведення заходів із питань забезпечення академічної доброчесності для здобувачів вищої освіти та співробітників факультету/ навчально-наукового інституту;
- створення психологічно комфортного середовища, яке забезпечує конструктивну взаємодію здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних та інших працівників факультету/ навчально-наукового інституту, взаємну довіру і повагу та інші.

3.5. Основні етапи проведення моніторингу:

- підготовка моніторингу (визначення об'єкта, проблеми дослідження, мети та завдань, інструментів моніторингу; визначення критеріїв і показників оцінювання результатів дослідження тощо);
- розробка програми (плану, алгоритму) моніторингу;
- проведення власне моніторингового дослідження (збір інформації);
- обробка результатів моніторингу;

– аналіз та інтерпретація (узагальнення та пояснення результатів, визначення закономірностей, формулювання висновків тощо) результатів моніторингу;

– оприлюднення результатів моніторингу на сайті Університету.

3.6. Під час проведення моніторингових досліджень можуть використовуватися фронтальна, групова або індивідуальна робота учасників дослідження.

3.7. Моніторинг може бути плановим (організовується та проводиться відповідно до плану моніторингових заходів, які складаються на навчальний рік центром забезпечення якості вищої освіти Університету) і позаплановим (регламентується відповідними наказами ректора або розпорядженнями проректора / директора навчально-наукового інституту / декана факультету).

3.8. Комплексний моніторинг може проводитись з періодичністю 1 раз на 5 років (Додаток 1).

3.9. Результати моніторингових досліджень оформляються у вигляді аналітичних довідок (звітів) і рекомендацій, надаються керівництву Університету та керівникам структурних підрозділів для прийняття управлінських рішень, а також розглядаються на засіданнях ректорату, Вчених рад факультетів/навчально-наукових інститутів, Вченої ради Університету. Результати моніторингових досліджень оприлюднюються на офіційному сайті Університету, факультету/навчально-наукового інституту, кафедри з урахуванням нормативних положень щодо захисту персональних даних і принципу конфіденційності.

3.10. Відповідальність за організацію й проведення моніторингу, обробку даних, їх аналіз несуть центр забезпечення якості вищої освіти в Університеті (сектор моніторингу та навчально-методичного супроводу), соціологічна лабораторія та структурні підрозділи, що організовують проведення моніторингу.

3.11. Відповідальність за достовірність і об'єктивність наданої інформації персонально несуть особи, що подають інформацію.

4. Прикінцеві положення

4.1. Дане Положення затверджується Вченою радою Університету та вводиться в дію наказом ректора.

4.2. Положення підлягає перегляду та оновленню відповідно до змін нормативно-правових актів України в сфері вищої освіти.

4.3. Попередня редакція Положення про порядок проведення внутрішнього моніторингу якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (затверджена Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, протокол № 7 від 31.08.2020 р.) втрачає чинність.

Погоджено:

Проректор

з науково-педагогічної роботи
та освітньої діяльності

Тетяна ФЕДІРЧИК

Керівник Центру забезпечення
якості вищої освіти

Ірина КУШНІР

Начальник
навчального відділу

Ярослав ГАРАБАЖІВ

Юридичний відділ

